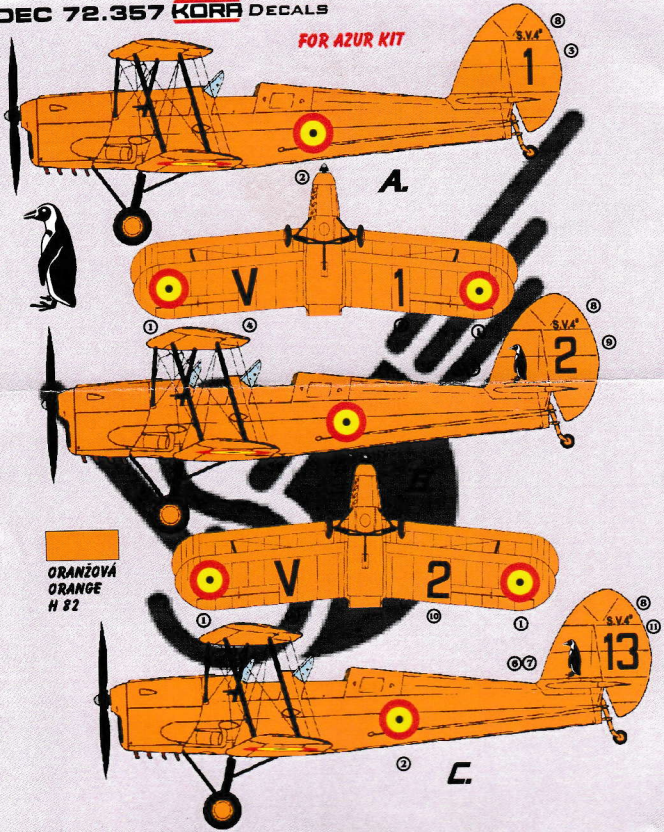

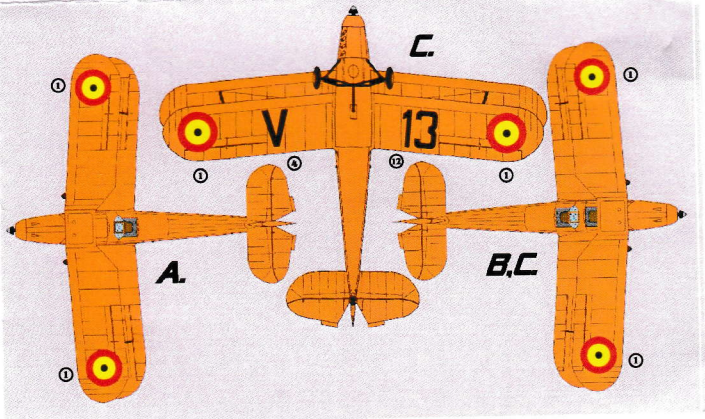
**STAMPE & VERTONGEN S.V. 4B
BELGIAN SERVICE**

DEC 72.357 **KORA** DECALS

FOR AZUR KIT

Kora models - J. Wolker 874 Rožnov p.R. 756 61
e-mail: kora-models@post.cz www.lfmodels.cz

Stampe & Vertongen S.V.4B - Belgie

O vznik tohoto bezesporu nejrozšířenějšího a nejslavnějšího letadla belgického původu se zasloužili bývalí piloti *Belgického vojenského letectva* z častí Velké války Jean Stampe a Maurice Vertongen. Ti v roce 1922 založili leteckou školu. Jelikož nebyli spokojeni s používanými typy cvičných letadel, spojili se s konstruktérem Alfredem Renardem. Společně vytvořili několik vlastních celkem úspěšných školních letounů. V roce 1932 zastoupil Alfreda Renarda, který se osamostatnil, v roli hlavního konstruktéra Rus George Ivanov. Nejprve navrhl školní dvouplošník S.V. 3. V roce 1933 vznikl typ S.V.4A s motorem de Havilland Gipsy III o výkonu 88kW (120k) s horním křídlem šípovým a spodním rovným. Tato verze vznikla v počtu 8 kusů.

V roce 1936 George Ivanov zahynul při letecké havárii bombardéru S.V.10 a na místo konstruktéra nastoupil opět Rus Boris Démidov. Ten na základě požadavků známé akrobatky Leysenové letoun S.V.4A upravil na verzi S.V.4B s motorem de Havilland Gipsy Major 96kW (130k), křídélky na obou nosných plochách a téměř symetrickým profilem. Jean Stampe s ním v roce 1937 zvítězil v soutěži školních letadel ve Francii a díky tomu byla zahájena sériová výroba letounu s oběma šípovými křídly. Objednávku na 30 kusů u firmy podalo *Belgické vojenské letectvo (Aéronautique Militaire Belge)*. 24 z nich dostalo letectvo od prosince 1939 do začátku německého útoku 10.5.1940. Letouny byly zařazeny do stavu *Ecole de Pilotage élémentaire*. Po začátku německého útoku bylo všech 24 kusů přemístěno přes Tours, Caen do Marseille. Odtud se dostaly do Maroka, kde na letišti Oudja zahájila činnost exilová pilotní škola *Belgického vojenského letectva*. Tam také dorazilo 10 rozpracovaných kusů, které J.Stampe na nákladních autech odvezl do Dunkerque a pak lodí do Maroka. Zde byly dokončeny. Po příměří a kapitulaci Francie byly letouny předány Francouzům, kteří je pravděpodobně uskladnili. Šest z nich se v roce 1943 dostalo do Belgického Konga, kde posílily místní *Aviation Militaire de la Force Publique*. Mimo tyto primární vojenské zrekvirovalo letectvo tři původně civilní stroje s imatrikulacemi „OO-AAC“, „OO-ACB“ a „OO-AOU“. Stroje byly zařazeny do kurýrní a styčné *Escadrille estafette*. Letouny byly zničeny během následných událostí. Stroj „OO-ATD“ se podařilo v ukrytí před Němci a 4.7.1941 s ním piloti Donnit a Divoy uletěli do Británie a vstoupili do *RAF*. Letoun byl rovněž začleněn do *RAF*, se serialem „MX457“ dokonce válku přežil a byl po ní vrácen do Belgie. Po válce v letech 1947 až 1955 nástupnická společnost Stampe et Renard postavil dalších 65 letadel v pro belgické letectvo.

Francie 9.9.1939 objednala 300 kusů a počítala s nimi jako primárními cvičnými. Vyrobit takový počet byl naprosto nad možnosti malé firmy, ale i ochotu neutrálních Belgiců, kteří nechceli dráždit Němce. Situace byla vyřešena prodejem licence firmě Farman. V Belgii se mělo pro *Armée de l'Air* od dubna 1940 stavět 50 draků měsíčně s motory Renault 4Pei. Ty se měly dodávat z Francie. Vše zůstalo jen u plánů. Farman stihl do kapitulace Francie zahájit výrobu, ale vzniklo necelých dvacet kusů a další byly rozpracovány. Je pozoruhodné, že po válce se malé Stampe přeci jen dočkaly svého určení. Licenční SV.4C s motorem Renault 4P-05 o výkonu 103 kW (140 k) byly ve Francii stavěny u SNCAN (Société Nationale de Constructions aéronautiques du Nord - 870 kusů) a v Alžírsku u Atelier Industriel de l'Aéronautique d'Alger (150 kusů + 300 dalších v náhradních dílech). Poválečné SV.4C byly široce používány u aeroklubů a francouzskými vojenskými školami jako primární cvičné. Po skončení vojenské služby přešly do soukromých rukou po celém světě. Desítky jich létají dodnes.

Kamufláž:

A) Stampe & Vertongen S.V.4B „V 1“ ze stavu *Ecole de Pilotage élémentaire* na letišti Ostende na jaře 1940. První stroj byl akrobatický speciál a měl zakryt přední pilotní prostor. Celý letoun byl zbarven oranžovou barvou. Všechny vzpěry byly černé. Vrtule byla černá. Špička vrtulového kužele byla v barvě kovu. Belgické kokardy byly na šesti pozicích na křídle a trupu. Na pohyblivé části směrovky bylo černé číslo „1“ a černý nápis „S.V.4B“. Zespoda na křídle byl celý kód v černé „V 1“.

B) Stampe & Vertongen S.V.4B „V 2“ ze stavu *Ecole de Pilotage élémentaire* na letišti Ostende na jaře 1940. Zbarvení a označení jako A). Na pohyblivé části směrovky bylo černé číslo „2“ a černý nápis „S.V.4B“. Zespoda na křídle byl celý kód v černé „V 2“. Emblem školy byl na pevné části směrovky.

C) Stampe & Vertongen S.V.4B „V 13“ ze stavu *Ecole de Pilotage élémentaire* na letišti Ostende na jaře 1940. Zbarvení a označení jako A). Na pohyblivé části směrovky bylo černé číslo „13“ a černý nápis „S.V.4B“. Zespoda na křídle byl celý kód v černé „V 13“. Emblem školy byl na pevné části směrovky.

Doporučená literatura:

J.Pacco: L' Aeronautique Militaire 1930-1940, Aartselaar, 2003

P.Tahagon: Aeronautique Militaire belge en mai-juin 1940, Avions Hors serie, No.18, 2006

L+K 1999/6,10

Archiv KORA Modela, Internet

A) Stampe & Vertongen S.V.4B „V 1“ from *Ecole de Pilotage élémentaire* on airfield Ostende in spring 1940. This first military piece was acrobatic special and front cockpit was covered. Whole aircraft was in orange colour. All struts were in black colour. The propeller was in black colour. Tip of propeller spinner was in colour of metal. The Belgian cockades were on six positions on the wing and fuselage. Black number „1“ and inscriptions „S.V.4B“ were on the moving part of rudder. Black code „V 1“ was below the wing.

B) Stampe & Vertongen S.V.4B „V 2“ from *Ecole de Pilotage élémentaire* on airfield Ostende in spring 1940. Camouflage and marking as A). Black number „2“ and inscriptions „S.V.4B“ were on the moving part of rudder. Black code „V 2“ was below the wing. Emblem of school was on the fast part of rudder.

C) Stampe & Vertongen S.V.4B „V 13“ from *Ecole de Pilotage élémentaire* on airfield Ostende in spring 1940. Camouflage and marking as A). Black number „13“ and inscriptions „S.V.4B“ were on the moving part of rudder. Black code „V 13“ was below the wing. Emblem of school was on the fast part of rudder.

UPOZORNĚNÍ

Tyto obtlisky nejsou vyrobeny standardní technologií. Podkladov: lak je po celé ploše papíru. Doporučujeme obtlisknout jednotlivé obtlisky před jejich ponořením do vody. Obtlisky jsou také náchylnější k mechanickému poškození (odření) : proto buďte při zacházení s nimi velmi opatrní. K přenosu na model raději nepoužívejte ostré a tvrdé předměty. Doporučujeme použít měkkého štětce pro jejich přesunování a posunování po ploše modelu. K následnému přelakování není vhodný některý typ syntetických laků po jejichž použití dojde k zvrásnění. Proto je vhodnější si nejdříve Vá přípravek vyzkoušet na některé pro Vás nepotřebné části aršíku. Vhodnější než syntetické laky jsou laky na akrylátové bázi u kterých jsme dosud nenarazili na žádný, jenž by obtlisky poškozoval. Stejně tak obtlisky reagují standardně na přípravky typu „set“ a „sol“ Přesto i zde je vhodné uskutečnit nejdříve pokus na zbylé části aršíku

WARNING

The decals are produced by a non-standard technology. Lower clear is on whole area of the decal sheet. We recommend you cut out each decal before you plunge it into water. Be more careful - don't use sharp or hard tools. We recommend you use softer brush for placement of the decal. Use acrylic clear for final coat of a complete kit rather than synthetic one. You can also use a preparation based on set and sol type. Use a part from decal sheet which you won't need on your kit to test decal and clear on your old spare parts.